

**Међународни дан сећања на преминуле од AIDS-а,
19. мај 2019. године**

Сећање на преминуле од AIDS-а (сиде) (*International AIDS Candlelight Memorial*) је једна од најстаријих и највећих мобилизационих кампања која има за циљ подизање свести у вези са HIV-ом и AIDS-ом на глобалном нивоу.

Овогодишња, 36. кампања посвећена сећању на преминуле од AIDS-а обележава се 19. маја у више од стотину земаља пригодним манифестацијама које имају за циљ повећање информисаности, промовисање глобалне солидарности и заједничких акција у области HIV инфекције и AIDS-а, под слоганом ***INTENSIFYING THE FIGHT FOR HEALTH AND RIGHTS!*** - „СНАЖНИЈЕ ЗА ЗДРАВЉЕ И ПРАВА ОСОБА КОЈЕ ЖИВЕ СА HIV-ом”.

Данас, када се процењује да у свету више од 37 милиона особа живи са HIV-ом и док су милиони људских живота изгубљени (35 милиона особа је умрло од AIDS-а од почетка епидемије осамдесетих година прошлог века, од којих 940.000 у 2017. години), кампања треба да покрене што више људи, заједница, влада и донатора да се укључе у циљу окончања ове епидемије, да се едукују садашње и будуће генерације о HIV инфекцији, лечењу, превенцији и пружању подршке, као и да се оснаже **особе које живе с HIV-ом да се боре за своја права и да живе без стигме и дискриминације**, да јавно изнесу изазове са којима су се сусретали, као и успехе у циљу едуковања садашњих будућих генерација о томе шта је све постигнуто, а који су изазови још присутни.

У свету је крајем 2017. године 22 милиона особа инфицираних HIV-ом је било на антиретровирусној терапији што је троструко више него 2010. године (8 милиона), односно чак 36 пута више него 2000. године (611.000), али и даље то је тек

половина свих особа инфицираних HIV-ом у свету. У складу са најновијим препорукама СЗО свих 37 милиона особа које живе са HIV-ом треба да буду на АРВ терапији, односно лечење треба започети чим се HIV инфекција дијагностикује, најбоље у раном стадијуму, да би ефекти терапије били не само добробит за особе инфициране HIV-ом, у смислу дугог и квалитетног живота, већ и да би се редуковао пренос HIV-а на друге особе.

У циљу елиминације HIV инфекције као јавно-здравственог проблема потребно је да у свакој земљи до 2020. године 90% свих особа инфицираних HIV-ом буде дијагностиковано, затим да 90% дијагностикованих HIV + особа буде на лечењу антиретровирусним лековима и да 90% особа на лечењу има немерљиву количину вируса у крви. Ако би се достигли глобални циљеви могло би да се спречи да 21 милион особа умре од AIDS-а, односно да се спречи да се 28 милиона особа инфицира HIV-ом до 2030. године.

Касно дијагностикована HIV инфекција значи да особа има 11 пута већу вероватноћу да умре унутар годину дана од тестирања него ако је тестирана након прве изложености HIV-у.

У нашој земљи се овај меморијал (*International AIDS Candlelight Memorial*) обележава 16. пут под слоганом „**СНАЖНИЈЕ ЗА ЗДРАВЉЕ И ПРАВА ОСОБА КОЈЕ ЖИВЕ СА HIV-ом**” организовањем пригодних активности које су усмерене ка промоцији здравих стилова живота и информисању о доступним услугама на локалу, препознавању и смањењу ризичног понашања, промоцији значаја правовременог тестирања на HIV праћеног саветовањем код особа које су имале неки ризик у ближој или даљој прошлости, као и стварању неосуђујућег окружења за особе инфициране HIV-ом, односно поштовању људских права особа инфицираних HIV-ом на рад, образовање и лечење.

У оквиру овогодишњег обележавања Сећања на преминуле од AIDS-а планиране су уличне манифестације са традиционалним паљењем свећа на црвеној траци у знак помена на преминуле од AIDS-а, промоција и пружање услуге саветовања и тестирања на HIV, трибине, конференције за новинаре, подела информативно-едукативног материјала, традиционални молебани који ће одржати у Београду у просторијама Човекољубља, Добротворне фондације Српске православне цркве.

У организацији Уније организација Србије које се баве заштитом особа које живе са HIV-ом и Амбасаде Француске уз подршку Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, у недељу, 19. маја у времену од 17 до 19 часова, у просторијама Француског Института (Змај Јовина 11, Београд) биће одржан округли сто на тему „Развој и одрживост услуга организација цивилног друштва за особе које живе са ХИВ-ом“ уз пројекцију документарног филма „Парњачко саветовање- помоћ и подршка особама које живе са HIV-ом“. Истог дана на Академском платоу у Београду у мобилној медицинској јединици, од 20 до 22 часа, сви заинтересовани грађани ће моћи да се бесплатно посаветују и тестирају на HIV и да добију одговарајуће информације и едукативни материјал.

Актуелна епидемиолошка ситуација у вези са HIVинфекцијом у Републици Србији крајем 2018. године

Према подацима Института за јавно здравље Србије од 1984. до краја 2018. године у Републици Србији су регистроване **3854 особе инфициране HIV-ом**, од којих је 1967 особа оболело од AIDS-а (51% свих дијагностикованих HIV+ особа), док је 1255 особа умрло (1134 особе су умрле од AIDS-а тј. **29% свих особа којима је дијагностикована HIV инфекција**).

Током 2018. године новооткривено је 179 особа инфицираних HIV-ом, 62 особе су новооболеле од AIDS-а, док су 24 особе умрле од AIDS-а.

Међу новооткривеним особама инфицираним HIV-ом током 2018. године регистровано је **четрнаест пута више мушкараца (167 мушкараца према 12 жена)**, половина особа је била узраста 30–49 година (52%), док је свака четврта особа била узраста 20–29 година (28%).

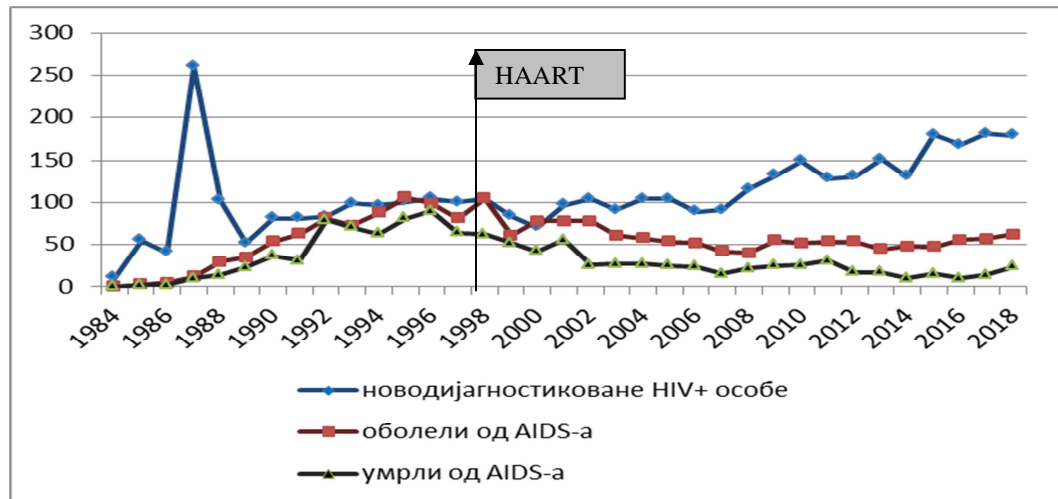
Од 24 особе умрле од AIDS-а током 2018. године, 12 особа су били мушкарци, а на територији града Београда је регистрована половина умрлих од AIDS-а. Највећи проценат умрлих регистрован је међу особама узраста 30 до 49 година (14 особа), а следи узраст 50 и више година (10 особа). У односу на трансмисивну категорију највећи број умрлих регистрован је међу мушкарцима који имају сексуалне односе са мушкарцима (12 особа тј. 50%), један смртни исход регистрован је код инјектирајућег корисника дрога, а 8 код особа инфицираних HIV-ом хетеросексуалним путем, док код три умрле особе није пријављен начин трансмисије HIV-а.

Данас труднице инфициране HIV-ом имају могућност да правовременим укључивањем у свеобухватан програм превенције преноса HIV-а са мајке на дете у потпуности спрече преношење HIV-а на дете.

Од 1997. године високо активна антиретровирусна терапија (*HAART*) је доступна и бесплатна у Републици Србији, тј. сви трошкови лечења иду на терет Републичког

фонда за здравствено осигурање за све здравствене осигуранике којима је лечење индиковано.

Графикон 1. Број новодијагностикованих особа инфицираних HIV-ом, оболелих и умрлих од AIDS-а у Републици Србији, 1984–2018. године

Данас је HIV инфекција хронично стање са којим се може квалитетно и дуго живети, уколико се лечење започне на време, пожељно у што ранијем стадијуму HIV инфекције. Уколико се лечење спроводи континуирано и у складу са упутствима добијеним од лекара постиже се успешна контрола репликације HIV-а у високом проценту (у преко 90% пацијената на лечењу), што значи да особа на успешном лечењу не може да пренесе HIV инфекцију на друге особе путем крви.

Процењује се да тренутно у нашој земљи 3100 особа живи са HIV-ом, од којих шестина не зна да је инфицирана HIV-ом.

Знајући да HIV инфекција може дуго протицати без икаквих знакова и симптома, једини начин да се открије јесте да се особа која је имала неки ризик тестира на HIV. Наравно да би свако тестирање на HIV требало да буде добровољно уз обавезно саветовање пре и после тестирања, а у циљу пружања правих и стручних информација неопходних особи да донесе одлуку да ли је прави тренутак за тестирање. Добровољно, поверљиво или анонимно саветовање и тестирање на HIV је бесплатно и доступно је без лекарског упута свакој заинтересованој особи која је имала неки ризик у скоријој или даљој прошлости, током целе године у сваком институту/заводу за јавно здравље на територији Републике Србије, као и у Заводу за заштиту здравља студената у Београду.